

2. nodaļa

*Bet klusums – tas ir vārds, kas satur visus vārdus,
Kas ir ikvienā valodā, un pēc to beigām būs,
Pirms dzimšanas tas zināms mums,
Tas aizver nāves vārtus,
Kā smaga nasta nesams ir –
Bet viegli panes mūs.*

– no “Krae poētiskās vārdnīcas” trešā atvasinājuma

Kad pienāca nakts, mēs ar Lugu apsēdāmies, lai paēstu. Mums bija neliels ugunskurs un dzelzs katliņš, kurā pagatavot vienkāršu maltīti – plānu zupu vai tumīgu dzērienu, ko malkot, kad vēsums lēni slīd pa taku, pamodinādams nakts kukaiņus. Viņš pievilka ceļus pie krūtīm un iesāņus paskatījās uz mani.

“Tad kāpēc tu aizgāji no Sillas?” viņš jautāja.

“Tad ko tu īsti tirgo?” es atjautāju.

Viņš iesmējās un teica, ka ir jau labi – acīmredzot viņš ir tikpat ļoti pieķēries saviem noslēpumiem kā es savējiem. Varbūt tāpēc, ka tie piešķir dziļumu citādi visai seklām būtņēm. Varbūt tāpēc, ka, ja tev ir noslēpums, tu esi vienlaikus atvērts un slēgts: atvērts citu domām (cik daudz viņi nojauš? Cik daudz jau ir sapratuši?) un slēgts pats savējām. Jo noslēpums vēlas tikt uzticēts un katru mirkli tu cīnies pret to, katru mirkli tu pārbaudi sevi.

Bet varbūt viņš to neteica skaļi, varbūt viņš to nospēlēja uz mazā, vijolei līdzīgā instrumenta, mums sēžot klusumā. (Un man bija bail, jo man nav jādomā citu cilvēku domas un nav tās jāiztēlojas – kas ir gandrīz vai tas pats.)

Tad mēs gulējām blakus, un mūsu ugunskurs vēl silti elpoja naktī, un bija ļoti kluss.

No rīta viņš pamodās pirmais un uzlēja aukstajiem pelniem vēl aukstāku ūdeni no tuvējā strauta, un teica, ka cer – es zinu, ka tas nekas nebija. Es aizvainota paskatījos uz viņu un teicu – nu protams.

Lugs īsi pasmaidīja, kā parasti, un mēs turpinājām doties prom no Sillas uz bruonu zemēm.

*

Nākamajā dienā mums bija jāšķērso augstākā un bīstamākā pārejas daļa. Šo ceļa posmu es izbaudīju vairāk par visiem – to daļu, kad mēs bijām pavisam vieni un es varēju elpot brīvi. Protams, es zināju, ka nespētu šo brīvību izturēt ilgāk par vienu dienu – katrā ziņā ne pilnīgi viena. Šeit nebija cilvēku – cilvēku, kuru esamība bija pastāvīgs troksnis, kuru domu un jūtu raksti savijās ar manējiem neatrisināmā mudžeklī. Tas bija vienlaikus skaisti un baisi. Tas bija kā pārnākt mājās pēc spilgtiem un skaļiem svētkiem, aizvērt durvis un slēgus un sēdēt klusumā un tumsā – tādā klusumā, ka tu dzirdi sevi elpojām, varbūt pat dzirdi, kā pukst tava sirde.

Šoreiz mūsu ceļojums neparedzēti aprāvās. Es stāvēju vietā, kur bija jābūt ceļam – šaurai, bīstamai ejai, kas bija izveidojusies, divām kalnu virsotnēm vai nu tuvojoties, vai atšķēloties, tā radot pāreju, kas vietām bija šaura taciņa

starp divām akmens sienām, bet citviet – tikpat šaura taciņa starp klinti un bezdibeni.

Tagad šī eja bija piebērtā ar sīkām akmens šķembām, kas nikni spīguļoja retajos saules staros. Akmeņi bija aizsprostojuši taku, ciktāl es to varēju saskatīt, – tātad, iespējams, arī to takas daļu, kas veda starp kalnu un aizu.

“Nogruvums,” Lugs teica, jo acimredzot taču kādam bija jāpārtrauc klusums.

Es apdomājos. Ja būtu viena, es droši vien riskētu un mēģinātu nokļūt otrā pusē, lai kādas briesmas man arī draudētu. Bet es biju kopā ar Lugu, kam varbūt sava dzīvība bija cik necik dārga.

“Tad mums jāiet atpakaļ,” es teicu. “Tu varēsi atgriezties ar siltiešiem, varbūt jums izdosies atbrīvot ceļu. Bruoni droši vien strādā no otras puses, tā ka darbam vajadzētu veikties.”

“Mēs varētu palikt un mēģināt iedzīvoties bagātībā,” Lugs teica. Viņš parādīja augšup uz klinti, kas manās acīs šķita pavisam parasts akmens. “Ja nemaldos, tur augšā ir nefrīta raktuves.”

“Tavuprāt, nefrīts varētu būt arī šeit?”

“Vismaz nedaudz. Pietiekami, lai ejas attīrīšana atmaksātos.” Viņš pasmaidīja. “Bet mēs taču to nedarīsim.”

“Nē.” Es ar ilgām paskatījos uz pāreju un uzmetu mugursomu plecos. “Ejam.”

Es iztēlojos, kā došos atpakaļ uz Sillu. Protams, es neietu pašā ciematā, es atrastu kādu apkārtni un tad cauri mežam dotos uz citu ciemu. Ja es ierastos Sillā... Mani sagaidītu ar akmeņiem, siena dakšām vai citiem ieročiem, kādus nu šie miermīļie ļautiņi varētu atrast. Tas būtu ātri, bet ne gluži nesāpīgi. Un pēc tam viņi stāvētu

ap manu liķi, brīnīdamies, kādi gari tad viņus apsēduši, kas par trakumu viņiem pēkšņi uznācis. Viņi apraktu mani kaut kur aiz ciema robežām, nolādētā vietā, krustcelēs – lai es samulstu, lai nekad vairs neatgrieztos. Un tad viņi dotos atpakaļ uz mājām un domātu – gan jau viņa bija pelnījusi nāvi. Tik daudzi cilvēki taču nevar kļūdīties.

Karalis, protams, zinātu. Karalis zina gandrīz visu, kas notiek viņa cilvēku prātos, jo īpaši pēc saplūsmes. Bet viņš nevienu nevainotu. Nebūtu neviena, ko vainot.

Un viņi par mani vairs nerunātu. Tur nebūtu, ko teikt. Mirusi, projām, izdzēsta no atmiņas. Ja viņi pieminētu manu vārdu, tad varbūt es atrastu atpakaļceļu. Bet viņi to neminētu, un es neatnāktu – ne dzīva, ne mirusi.

“Bet mēs varam iet caur Brugū,” Lugs ar entuziasmu piedāvāja. “Mēs tieši nupat pagājām garām vecajam augšupceļam.”

Pie tam pat neizskatījās, ka viņš jokotu vai mēģinātu nest mani cauri.

“Viņi mūs nogalinās bez vārda runas,” es teicu. Ja jau kādam ir jāpasaka acīmredzama.

“Tici man, nenogalinās.”

Viņš izskatījās pārlicināts. Un viņa dzīvībai bija vērtība. Bet mani – mani kāds sauc tur, tajā pusē.

Mēs gājām uz Brugū.

*

Kādreiz šis bija plats ceļš starp divām Kilri pilsētām – Sillu un Trillu. Pa to lejup devās smagi, ar sudrabu piekrauti rati, bet augšup – preces no zemes, mājlopi un pārtika, kas nodrošināja Trillas labklājību. Mēs ar Lugu vēl joprojām varējām redzēt vecā ceļa aprises, un pacenšoties

es varēju pat iztēloties ne tikai vieglu, bet arī skaistu un mierīgu ceļu, dzīslu, kas tagad bija pārcirsta pušu un apdedzināta – gluži kā norauta locekļa stumbenis. Ja manī būtu vairāk kilri gara, es būtu nikna un izmisusi, bet šobrīd es biju skumja, tas arī viss.

Brugieši acīmredzami bija ilgi un smagi strādājuši, lai padarītu ceļu grūti staigājamu. Tā malas bija nokrautas ar netēstiem akmeņiem, kas acīmredzot bija nākuši no raktuvēm, un akmeņus nostiprināja koka balķi. Tas noteikti nebija lēti, ņemot vērā to, cik grūti kalnos dabūt pietiekamu daudzumu laba koka.

“Kāpēc viņi to ceļu nav aizbēruši pavisam?” es nomurmināju. “Sillieši tāpat te nav aicināti.”

“Es domāju, ka tas, visticamāk, ir drošības dēļ – ja beidzot sāksies karš, tad šī eja būtu viņiem ļoti noderīga.”

Lugam bija taisnība. Ceļš gāja lejup, tātad, ja brugieši gribētu iebrukt Sillā, viņi varētu sākt ar akmeņu nogrūvumu, bet, ja mēs tuvotos Bruonai, viņi varētu šo ceļu izmantot, lai apturētu uzbrūkošo armiju. Pats ceļš uz Brugu bija šaurs – divu cilvēku platumā –, tāpēc kilri ciestu milzu zaudējumus, ja mēģinātu uzbrukt Brugai no šīs puses.

Un turklāt vēl ceļš bija apsargāts. Gara auguma, pamatīgas miesasbūves vīrs ar metamo šķēpu rokās pamanīja mūs jau pa gabalu.

“Stāviet, vai es jūs nogalināšu!” viņš uzkiedza bruniski – pietiekami ātri, lai ikviens, kas nepārvalda brunu valodu, nevarētu to saprast. Es apstādināju Lugu un apstājos arī pati. Man bija pamatotas aizdomas, ka sargs to domā nopietni – un ka viņš apzināti dara visu, lai mēs viņu nesaprastu. Viņam nevajadzēja iemeslu mūs nogalināt, tikai attaisnojumu.

“Nāciet augšup. Lēnām,” viņš pēc brīža uzkliedza, sapratis, ka mēs paši nemetīsimies zem šķēpa. Mēs tuvojamies. Par laimi, mums nebija ieroču, tikai nevainīga izskata mugursomas.

“Kas jūs esat?”

“Es esmu Vega, tulks un gids, un šis ir Lugs, tirgotājs.” Es nesmaidīju. Nav pieklājīgi uzsmaidīt bruonam un vēl jo mazāk bruonam ar šķēpu rokās. Bet mana balss bija mierīga un pārliecinoša. “Mēs esam ceļā uz Grāu. Kalnu pāreja ir ciet – nogruvums. Mēs drīz dosimies prom no Brugas.”

“Ieroči ir?”

“Nē. Mēs esam mierīgi cilvēki un vienmēr esam bijuši pateicīgi par bruonu izslavēto viesmīlību.” Tas bija patiesība – Grāa daudz ieguva no veiksmīgas tirdzniecības ar kilriem, un, tā kā viņiem bija daudz drošākas pozīcijas nekā sillešiem, grāi varēja atļauties būt laipni un dāsni.

Sargs vilcinājās. “Starp jums ir magi? Īsti vai trepanēti?”

Es pametu skatienu uz Lugu. “Ko tas nozīmē?”

“Ar izurbtu caurumu galvā,” Lugs paskaidroja. “Palīdz viņus vadīt, padarīt paklausīgus. Ja nu gadījumā magi ir nekontrolējami.”

Es saviebos, iedomājoties, kā tas varētu būt. Kilri nekad tā nedarītu. Vismaz es ļoti gribēju tā cerēt. Lai arī es ne tuvu nezinu visu par maģiju – un jau tas, ko es zinu, ir pārāk daudz.

“Ir kādi magi?” sargs pārjautāja. Viņa šķēps bija draudīgi pavērsts pret mani.

“Nē,” es atbildēju. Uz šo jautājumu tā bija vienīgā pareizā atbilde: ne kilri, ne bruonu magiem nav atļauts stāigāt apkārt bez skaidras zīmes, kas norādītu viņu būtību.

Bruoniem ir šalles vai kapuces, kilri – izšūtas saites ap kaklu, kas zinošam cilvēkam daudz izstāstītu par šī maga specialitāti. Ceļojoši magi drošības pēc valkāja abus: slēptie magi, kas tādā vai citādā veidā noklusēja savu profesiju, tika smagi sodīti gan kilri, gan bruonu pusē. Par šo mēs varējām vienoties, lai cik saspringtas arī būtu mūsu attiecības.

“Ko tirgojat?” sargs turpināja iztaujāšanu.

“Šādas tādas vērtslietas.” Es atbildēju par sevi un par smago dārglietu somiņu, ko biju sakrājusi pa šiem diviem darba gadiem. To vērtība bija lielāka nekā svars, kas padarīja dārglietas īpaši piemērotas tirdzniecībai. “Un Lugs...”

“Es zinu paroli,” viņš teica. Skaidrā bruonu valodā.

Sargs izskatījās tikpat pārsteigts kā es.

“Ko?” es nomurmināju.

Lugs man uzsmaidīja. “Es taču esmu tirgotājs. Nebiju ieplānojis to izmantot, bet nu...”

“Nāc tuvāk,” pēc īsas vilcināšanās teica sargs.

Lugs piegāja viņam klāt un iečukstēja ausī dažus vārdus. Pēc īsa pārdomu brīža sargs smagi nopūtās un pavirzījās sāpus. “Ejiet!” Viņš izskatījās ļoti neapmierināts ar to, ka zaudējis iespēju mūs nogalināt. “Neiekulieties nepatikšanās.”

Un tā nu mēs iegājām Brugā. Man bija spēcīgas aizdomas, ka esam pirmie kilrieši daudzu, daudzu gadu laikā, kas iegājuši Brugā no Sillas puses.